

СТАНОВИЩЕ

на дисертационен труд на тема:

Формиране на отношение към природата като ценност на културата(предучилищна възраст)

за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“

област на висше образование 1. Педагогически науки

професионално направление 1.2 Педагогика

Докторска програма – Теория на възпитанието и дидактика(Предучилищна педагогика)

Автор: Надзифе Асимова Чангалова

Научен ръководител: проф. д.п.н. Елка Янакиева

ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград, Факултет по педагогика

Катедра „Предучилищна и начална училищна педагогика“

1. Структурни параметри на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем от 307 страници на основното тяло и се състои от увод, 4 глави, заключение, научни приноси и литература. В този си вид съдържа 8 таблици, 10 фигури и 19 хистограми. Литературата включва 419 източника, от които 414 на кирилица. Налице е и приложение от 606 страници, включващо план-конспекти на педагогически ситуации, приказки и стихотворения, дидактични упражнения, план-сценарий за битова седянка, природен календар, народни песни, фотографии, протоколи и работни материали за диагностични процедури, таблици.

В структурен план, дисертацията съдържа всички необходими компоненти за оценката:

- Програмна ориентация на проблематиката на екологичното възпитание и формиране на отношение към природата като ценност на културата в предучилищна възраст, методологическа основа, цели, обектни, предметни и хипотетични изследователски параметри, основни

задачи, теоретични основи, методи и организация на изследването;

- Теоретичен анализ на проблемната област по посока формулиране на понятиен апарат и психолого-педагогически анализ при формиране на отношение към природата, като към ценност на културата в предучилищна възраст;

- Диагностични параметри на изследването и формиращи проекции, свързани с реализацията на теоретико-методически модел за формиране на отношение на природата като ценност на културата.

2. Съдържателни параметри на дисертационния труд

В **УВОДА** авторът представя актуалността на проблема, свързана с отношението на човека към природата, екологичното възпитание и поведение, в контекста на идеята за разкриване на педагогическия потенциал и стойност на модел за екологично възпитание, при който запознаването на децата с културните артефакти (материални и нематериални) е в основата за въвеждане на децата в света на природата.

Уводът съдържа и програмната ориентация на изследването по посока създаването на педагогически условия за формиране на отношение у децата от предучилищна възраст към природата като към ценност на културата чрез структуриране на организационните форми и комбинирането на методи и средства.

В този контекст, налице са значими изследователски задачи, адекватни методи и организация, както и методология, свързана с базисни теоретични постановки.

ГЛАВА ПЪРВА, „Теоретични основи на проблема за формиране на отношение към природата като ценност на културата“, съдържа два параграфа, акцентиращи върху необходимостта от дефиниране в педагогически план на понятия като „формиране“, „отношение към природата“, „ценност и култура“, както и върху актуалността на психолого-педагогическия анализ на проблема за формиране на

отношение към природата като ценност на културата в познавателен, социално-личностен и поведенчески аспекти, представен като глобална визия и като конкретика в периода на предучилищна възраст.

В тази глава прави впечатление позицията на автора в дефиниране и интерпретация на представените феномени.

ГЛАВА ВТОРА, “Диагностика на развитието и установяване на доминиращия тип отношение към природата”, съдържа седем параграфа, представящи структурните компоненти на отношението към природата, като ценност на културата (когнитивен, афективен, поведенчески), както и комплекс от методики за диагностика на отношението към природата (проективни методи, диагностично наблюдение, анализ на продуктите от детското изобразително и художествено творчество, диагностичен тест, математически методи), върху основата на които се диагностицира степента на формиране когнитивния, афективния и поведенческия компоненти и доминиращия тип насоченост на отношението към природата, като ценност на културата, при пет- седем годишните деца.

Представени са конкретни адекватни методики, критерии и показатели за диагностика на посочените компоненти.

ГЛАВА ТРЕТА, “Особености на отношението към природата като ценност на културата”, съдържа три параграфа, представящи резултатите от констатиращия експеримент, техният анализ и конкретизираната визия за формиращите проекции.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА, “Теоретико-методически модел за формиране на отношение към природата като ценност на културата”, представя теоретико-методологическите и практико-приложните основания за структуриране на модела като формиращи проекции – цели, задачи, педагогическа актуалност, форми на организация, методи и средства. Тази схематизация е развита от автора в обучителна конкретика,

свързана с комплекс от дейности и етапи, подходи, педагогически принципи и условия, примерна програма и образователно съдържание за разпределение на педагогически ситуации по теми и време на провеждане през учебната година, за ефективен образователен процес, съдействащи за формиране на отношение към природата, като към ценност на културата.

Съответно, налице е реална апробация на модела във формиращия етап на експеримента, а резултатите от контролния етап на експеримента доказват значението на разработената методическа система.

ЗАКЛЮЧЕНИЕТО И ИЗВОДИТЕ обобщават постиженията на дисертацията и са актуална база за ефективност на образователния процес в детската градина.

3. Нормативна уредба

Във връзка с нормативната уредба, свързана със „Закон за научните степени и звания“, „Закон за развитие на академичния състав в Република България“ и „Правилник за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България“ са спазени всички изисквания и няма допуснати нарушения, а именно:

- В трудът няма плагиатство, налице е оригиналност на дисертацията и тя не нарушава авторските права, и правата на интелектуалната собственост на никого;

- Публикациите са по темата на дисертацията.

4. Основни приноси на дисертационния труд

4.1. Теоретичен аспекти.

- Задълбочени познания на автора в областта на релацията „човек-природа“, концептуализирана в контекста на етично-личностните, дейностните, възрастово-сензитивните и психолого-педагогическите образователни приоритети за изграждане на познавателно, позитивно и екологосъобразно културно отношение към природата.

- Наличие на логически обоснован теоретичен модел за формиране

на отношение към природата като ценност на културата в системата на предучилищното образование.

- Визия за реализиране на етнокултурен диалог чрез интегративните функции на разработената проблематика на дисертацията.

4.2. Практико-приложни аспекти.

- Стандартизирана авторова методика за диагностика на проучваните феномени.

- Адекватна реализация на инвариантен модел във възрастов и етнокултурен план за формиране на отношение към природата като ценност на културата.

- Реализация във формация експеримент на авторско литературно творчество.

В ЗАКЛЮЧЕНИЕ, посочените позитивни акценти и приноси моменти ми дават основание да дам **ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА** на дисертационния труд и да предложа с убеденост на научното жури **ДА ПРИСЪДИ ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И НАУЧНАТА СТЕПЕН „ДОКТОР“** в област на висше образование **1. Педагогически науки, професионално направление 1.2 Педагогика, на Надзифе Асимова Чангалова, ЗАЩОТО ТОЙ ПРИТЕЖАВА АКТУАЛНИ ДОСТОЙНСТВА, СВЪРЗАНИ С ТЕОРЕТИЧНИ И НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ ПРОБЛЕМИ.**

София
14.06.2019

Изготвил становището:

/проф. дн Радослав Пенев/